

17. ПРЕЧИСТА-СВ. БОГОРОДИЦА, ДОМАШНА СЛАВА НА РОДОТ ОНУФРИЕВСКИ-ЛАЛОШОИ-ГЛАЈНОИ-ВИЗАНТИЈЦИ И ФАМИЛИЈАТА СПИРОСКИ ОД ЛЕШОК

Родовите во Лешок имаат долговековна традиција во славење на светците. Секој род има Слава на куќата и секоја куќа односно фамилија има свој светец заштитник, чувар на куќата. Со векови Славата се чека и празнува на традиционален начин според православните христијански обичаи.

Некои Слави се посни и некои мрсни и домаќините строго внимаваат на православните обичаи за припремање и славење на празникот.

Празникот Пречиста е посен празник и не се прават и не се јадат јадења од месо од животни и од млеко и млечни производи и не се кува со свинска маст, туку со зејтин.

Славата се пренесувала од колено на колено и тоа само по машки род.

(Семејна икона: Пресвета мајка Богородица, домашна слава родот Лалошой и фамилија Спирски)
(Family icon : the Virgin Mary, family feast of the kin Lalosoi and family Spiroski)

Во Лешок родовите имаат девет домашни слави: Пречиста, Митровден, Петковден, Св. Никола, Св. Ѓорѓија, Св. Аранѓел, Св. Мартина, Св. Јован и Св. Врача.

Преглед
по слави и по родови

Пречиста- Глајнои-Лалошои, Поповски	Св.Мартинци-Богоевци, (Маткини)	Св.Никола- Аљалџи Св.Никола -Гуљакоој
Пречиста -Белчевци	Св.Аранѓел -Бошкоој	Св.Никола -Крапанџоој
Пречиста -Цинцароој	Св.Аранѓел- Гаџоој	Св.Никола -Наљабукоој
Пречиста -Цојоој	Св.Аранѓел- Гркоој	Св.Никола- Скукоој
Пречиста -Коринкоој	Св.Аранѓел- Приџоој	Св.Никола- Станџееј
Пречиста- Кујоој	Св.Аранѓел-Чочолоој	Св.Никола -Тошеџееј
Пречиста-Петрееј	Св.Аранѓел-Дабоџееј	Св.Никола –Лешкоој, Попоој
Пречиста-Капелјаноој		Св.Никола Царлоој
Св. Врач -Колароој	Митровден- Нешоој	Св.Никола-Шомееј
	Митровден-Циљоој	Св.Никола-Капункоој
Св. Ѓорѓија-Цокелоој	Митровден-Момироој	Петковден -Базоој
Св.Ѓорѓија -Бамбееј	Митровден-Бојаровци(Ранчани)	Петковден- Цанини
Св.Ѓорѓија -Цокелоој	Митровден -Костадиноој	Петковден- Пишеркоој
Св.Ѓорѓија -Јанини	Митровден- Прљакоој	Петковден -Попароој
Св.Ѓорѓија -Коачоој	Митровден-Сирмини	Петковден- Станкоој
Св.Ѓорѓија -Кокоој	Митровден-Ѓурџееј	Петковден- Лешкоој, Попоој
Св.Ѓорѓија- Љезоој	Митровден-Дардаљееј	Петковден -Такароој
Св.Ѓорѓија-Ѓољакоој	Митровден-Мазаракоој	Петковден-Качоој
Св.Јован-Сандароој		Петковден и Пречиста -Мисоој

Од Прегледот може да се види дека од родовите староседелци во Лешок Пречиста ја славел свештеничкиот род Византијци-Главинои-Глајноој- Лалошои од Бакар маало и родот Петрееј од Долно маало.

Во Лешок Пречиста ја слават и подоцна доселените родови: Цојоој или Кујоој и Цинцароој кои се доселиле од Сетоле, кои се доселиле од соседното село Слатина, Капелјаноој кои се доселени од Брезно и Белчевци се дојдени од Здуње од Македонски Брод.

Во Долно Маало Пречиста ја слави родот Петрееј или Катини, Вељаноој и Коринкоој кои се доселиле од соседното село Слатина.

Во родот Мисоој имаат две слави, поради доаѓање за домзет во нивната фамилија, мажот ја донесува славата Пречиста која ја славел нивниот род. Вакви случаи има и во другите родови.

(Фото: М. Спирски, Лешочки Манастир, Септември 2005, Илија Јастревски, Риека и Митко Спирски)
(Photo: M. Spiroski, Lesok Monastery, September 2005, Ilija Jastrevski, Rieka and Mitko Spiroski)

Според православниот христијански календар секоја година на 4 Декември се паѓа и се слави празникот Воведение на пресвета Богородица или Пречиста (извор: ред.бр. 89).

Јас се сеќавам кога живеам како дете во Лешок, празникот Пречиста беше на крај на есента кога ќе завршеа другите православни есенски празници, како, Св. Параскева, Св. Петка или Петковден кој се паѓа на 27 Октомври, Св. Великомаченик Димитриј или Митровден кој се паѓа на 8 Ноември, Собор на Св. Архангел Михаел или Св. Аранѓел, кој се паѓа секоја година на 21 Ноември.

Инаку, кога почнав да работам со колегите го обележував Митровден-мојот Именден, а од кога се оженив 1981 година во семејството секоја година го славам Митровден.

(Домашна икона: Св. Великомаченик Димитриј, Митровден, мој Именден кој го славам)
(Domestic icon : St. Velikomacenic Dimitrij, Mitrovden, my Nameday, I celebrate it)

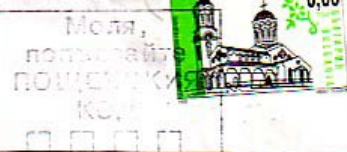
Како дете, со нетрпение очекував да дојде Пречиста, бидејќи ни беше домашна слава. Во Лешок со генерации наназад традиционално Пречиста ја славеле претходните генерации од нашиот род Лалошои. Како еден од најстарите родови во Лешок и има повеќе вековна свештеничка традиција, а родот Лалошои од секогаш ја празнувал Пречиста како домашен празник. Ние велевме дека нас ни е Слава т.е. Пречиста. Значи, во нашиот род Лалошои го славаме светиот лик на Пресвета мајка Марија или Богородица. Ова верувам не е случајно, туку има длабоки корени во минатото, затоа што нашиот род Лалошои е свештенички и затоа се определиле Славата на куќата да им биде Пресвета мајка Марија односно Богородица, а ние ја викавме Богоројца.

Многу децении и векови наназад Црквата во Лешок прославува два празника: Успение на Пресвета Богородица или Голема Богородица на 28 Август и Св. Атанасие Велики-зимски на 31 Јануари и Св. Атанасие Велики-летен на 15 Мај, ние празникот го викаме Атансовден или (Атансовд,н).

На Голема Богородица (Богоројца), како ние го викавме празникот, доаѓаа илјадници верници и посетители од селата од Подгор, Посељие, Повардарие, од Тетово, Гостивар и Скопје, а во последниве години ги планираат годишните одмори и специјално и многу иселеници од Европските земји и од САД, како и др. и многу поорганизирано и помасовно се прославува празникот. Празникот е на Црквата, но, и секоја фамилија е припремена и отворена за гостите. Кај нас доаѓаа гости од секаде, но, најповеќе роднините од мајка ми и баба ми. Би сакал да нагласам дека празникот Богоројца оставил неизбришиви убави спомени и доживувања, особено на лицата кои се отселени во другите земји.

Во прилог го давам писмото од мај 2003 година, кое ми го испрати Лазар М. Јорданов, роден во Тетово, а живее во Софија и за неговите неизбришиви спомени и чувства за празникот Богородица, како и кон родниот крај и кон татковината, Македонија. Во писмото Лазар М. Јорданов, ми даде податоци за Донка Билбилова Пиперкова (230), ќерка на Ана (80) и внука на Ката (28) сестра на поп Спиро (извор: ред.бр.134).

Какви чувства и спомени има секој Македонец кој е роден или не е роден во Македонија Тој самиот знае, но, јас сум сигурен дека многу од Македонците кои се во соседните држави Србија, Бугарија, Албанија, Грција или било каде на земјината топка, имаат слични чувства како Лазар М. Јорданов од Тетово. При ова, би ги споменал неколку книги во кои се пишува за македонците во соседните земји, како: Монографија за селото Ранци од Егејска Македонија од Теговски Вангел (Извор: ред.бр. 83), Преспа, историска енигма од Јоновски Киро (Извор: ред. бр. 51), Ровја од Тошевски Методија (Извор: ред. бр. 61), Низ Македонската земја од Меанџиски Ванчо (Извор: ред. бр. 66), Македонците во Бугарија од Тинтовски Стеван (извор: ред. бр. 95) и Албанија, патишта и крстопати од Балевски Милчо (извор: ред.бр. 110), Биографија, родот Лалошои и фамилијата Јастревски, писма, пораки и др. од Илија Јастревски од Лешок кој живее во Риека, Хрватска (извор: ред. бр. 136).

Мл

Уважаеми Г-н Спироски.

Доставихте ми големо удоволствие от получаването на вашето писмо. Те ми напомни за мой роден край и велико писмо или обаждане от там ми е много мило и ми напомни за родината ми. Аз съм роден в гр-Тетово и съм живял там до 8 годишна възраст. Имам много добри впечатления от Лешок, твой роден край и се специално от онези ежегодни чествания мисля че това бяха на Св.Вогородица, когато целия град с каруци отиваше на излет там. Това бяха незабравими изживявания, които се помнят цял живот. Целия ми род се намира в Македонија в Тетово, Скопие, Вехес и други населени места. Носталгията ми по родината ми не минава въпреки годините ми. По този въпрос може да се пише и говори много но не сега е въпрос за това, а именно конкретно за вашите отправки към мен въпроси.

Обадих се на вашата родственица - Донка която ми даде следните интересувашите данни:

Донка Вилбинова Пинтеркова
род. 2.11.1922 г.
пенсионерка
жив. ул. "Богдановец" №2 п.к. 1606
тел. 51 81 33

МЪЖ - Илија Ненов Пинтерков - починал - род. 30.06.1915 г.

СИН - Димитър Илиев Пинтерков
род. 6.09.1947 г.
сл. техника
жив. ул. "Богдановец" №2 п.к. 1606
тел. 51 81 33

С горното мисля, че съм удовлетворил вашите изисквания Драго ми беше.

С уважение :

L. M. Jordanov
Л.М.Йорданов

София 12.05.2003 г.

Изпраца: Лазар М. Йорданов
ж.к. Младост 1А бл. 50А, вх. 2. Ап. 33
София

(Писмо од Лазар М. Јорданов, македонец од Тетово, живее во Софија, мај 2003 г. -Извор: ред. бр.134)
(Letter of Lazar M. Jordanov, Macedonian from Tetovo, he lives in Sofia, May, 2003 -Source: ordinal number 134)

Во последните години Црквата се помасовно го прославува и Атанасовден и зимски и летен.

(Славница, синот Огнен и ќерката Искра Спироски на празникот Голема Богородица во Лешок, 28 Август 1990)
(Slavica, son Ognen and daughter Iskra Spiroski, Celebration Virgin Mary , Lesok, 28 August 1990)

На 29 Август секоја година Голема Богородица се славеше во Брезно. Татко ми и мајка ми една година отиднаа со Иљо Митов Јастревски и сопругата Даница во Брезно. Иљо скоро секоја година доаѓаше од Карловац во Хрватска за Богородица во Лешок со сопругата Даница и трите синови Срѓан, Ратко и Љубче Јастревски.

Од прославата на Голема Богородица во Брезно имам зачувана фотографија која ја направил Иљија Јастревски, на која се моите родители Јорда и Живко и неговата споруѓа Даница.

Во Лешок во минатото, покрај споменатите празници многу свечено и масовно се прославуваа и празниците: Игнет, Бадник, Божиќ, Св. Трипун, Прочка, Велигден, Ѓурѓовден и други православни празници.

Традиција е Славата да се пренесува од колено на колено и тоа само по машки род односно таткото ја пренесува Славата на синовите и тие продолжуваат да ја слават кога родителите ќе остареат.

Нема некој официјален акт или одлука, но, мене ми се чини дека Лешаните и Црквата треба да донесеме во вид на официјална и заедничка одлука, Богородица да ни биде заштитничка на Лешок и Лешочкиот манастир.

Во Сетоле се слави празникот Рождество на Пресвета Богородица или Мала Богородица, ние ја викавме Мала Богоројца и секоја година е на 21 Септември. Секоја година се организираа луѓето од Сетоле, а едни од организаторите се Вера и Зоран Симовски кои живеат во Скопје, но, потекнуваат од ова убаво и опеано село.

Пренесувањето на Славата само од татко на син, а не и на ќерка, оставило длабоки траги во психата на родителите, а посебно кај таткото, бидејќи ако некој имал само ќерки оваа традиција на пренесување на Славата се прекинувала, невестата се мажи, ние велевме: се омужи, и ја прифаќа Славата од мажот. Кога ќе дојде невестата во куќата на мажот и се обраќа (ја викаа) на основата на името на мажот. Ако мажот се вика Живко ја викаа Живкојца, ако е Томе ја викаа Томејца, ако е Боре ја викаа Борејца, ако е Филип ја викаа Филипојца, ако е Ѓорче ја викаа Ѓорчејца, ако е Слободан ја викаа Слободиница, ако е Јове ја викаа Јовејца и сл.

Во случаите кога таткото имал само ќерки често се случувало мажот да дојде домазет во куќата и на имотот на дедото, односно кај жената да го водат домаќинството. Во повеќето случаи домашната слава се зема од мажот. Таков е случајот со дедо Атанас и ќерката Тодорка. Имено, зетот Ане дошол домазет од родот Момирои од Лешок кој го славеле Митровден, но, ја преземал славата Пречиста. Тетка Тодорка и тетин Ане немаа деца и го посинија Благуњ, син од Петра од Теарце, сестрата на тетка Тодорка, при што, Благуњ продолжи да ја слави Пречиста.

Некои мажи одат за домазети и со себе ја донесуваат и Славата која ја имале во нивната фамилија. Такви случаи има повеќе. Така, Тоде од Кујој оди за домазет кај Цветко од Мисој и Тоде со себе ја зема славата Пречиста и презимето Богдановски, при што неговите три синови Крсто, Славе и Јордан со потомците ја слават Пречиста.

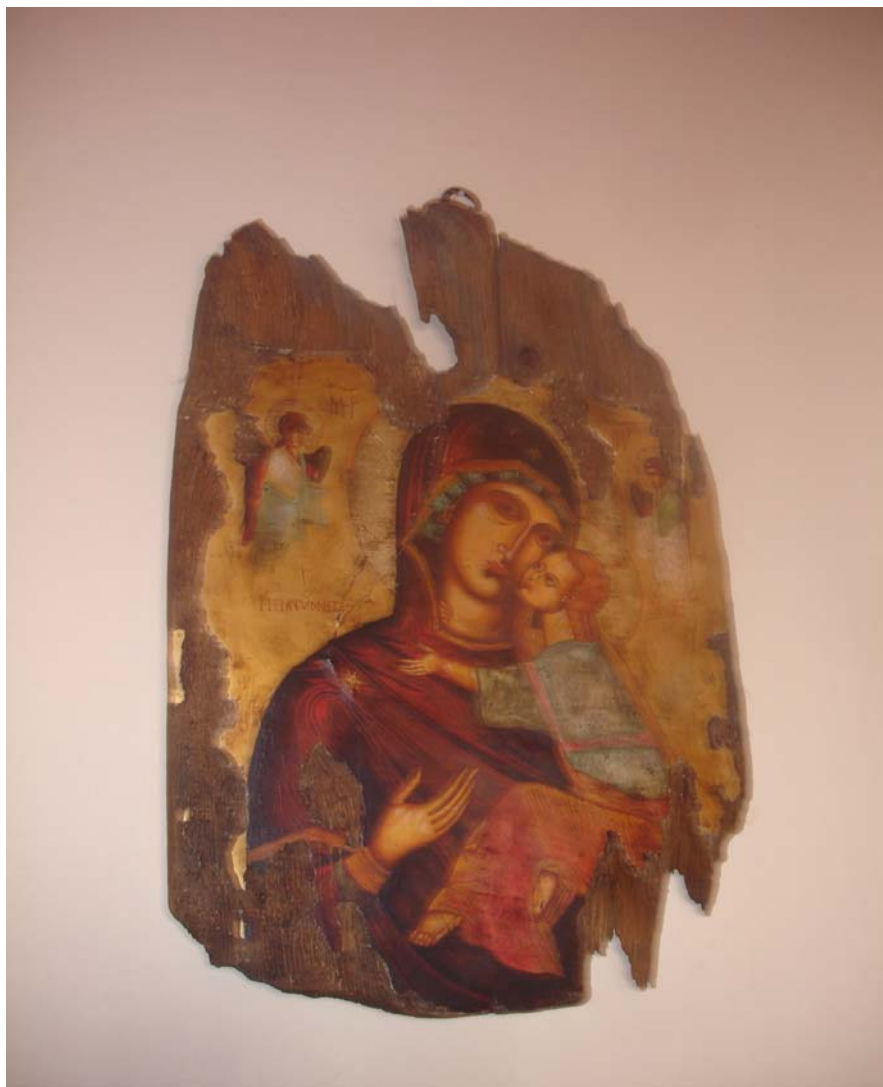
Има случаи кога мажот оди домазет и ја презема славата од дедото односно жената, но, во случаи кога се откажува од имотот од каде доаѓа. Таков случај е Билбиљ од Јоше Дамјан од Лешок кој оди домазет во Слатина и се откажува од имотот во Лешок и не ја носи со себе славата Пречиста, туку ја презема славата Св. Мартина на таткото на неговата жена Петра од Слатина. Значи, во случаи ако домазетот се откаже од имотот од каде потекнува во тој случај може да се преземе славата од кај жената.

Миљан од Кујој кои ја слават Пречиста оди домазет за Илинка од Мато од Попој и го слави Петковден, а исто така и Трупун од Кујој кои ја слават Пречиста оди домазет за Душанка од Коце од Такарој и го слави Петковден, но, како во претходниот случај не ми е познато дали се откажале од имотот во Кујој.

Славењето на Пречиста во нашиот род, почнуваме да влегува во шестиот век. Најпрво ја славел Пречиста Лалош, а потоа неговиот син Милош. Од Милош ја презема Славата поп Китан, неговиот син, а потоа поп Симон, кој е син на Китан. Исто така синот на поп Симон Онуфрие или поп Онче ја славел Пречиста, а од поп Онче Славата ја преземале неговите три синови: поп Спиро и браќата Атанас и Јасре, а трите синови на Онче, исто така ја презеле славата, како и нивните синови. Би сакал да напоменам дека дополнително дојдов до сознание дека епископот Никанор бил од родот Главинои од Лешок, кој бил дедо на Лалош, укажува дека Пречиста нашиот род ја славел неколку векови пред Лалош.

Поп Спиро има четири сина: учителот Трпо, потоа поп Ѓиго, Андро и Никче и сите ја преземаат Пречиста за домашна слава.

Во Лешок во моето детство, Пречиста ја славеа моите родители Живко и Јорданка Спирски и ја преземаа од дедо ми Трпо и баба ми Цвета.

(Семејна икона: Пресвета мајка Богородица, домашна слава родот Лалошои и фамилија Спирски)
(Family icon : the Virgin Mary, family feast of the kin Lalosoi and family Spiroski)

Исто така, Славата Пречиста ја преземаа и чичко ми Слободан и стрина ми Љубица Спирски од дедо ми Трпо и баба ми Цвета.

Пречиста славеа и чичко Боре, син на Никче поп Спиров, потоа чичко ми Томе, син на дедо Андро поп Спиров.

Пречиста ја славеа и чичко Божин, Ѓоко и Тодор кои се преселија во Скопје односно Ѓорче Петров и чичко Миле кој остана во Лешок, сите четворица се синови на дедо Ѓуго поп Спиров.

И новите генерации, некои иако не живеат во Лешок, туку, во Тетово или Скопје, ја преземавме Славата од нашите родители.

Така, јас Митко Спирски ја преземав Пречиста од родителите и ја славам, а Славата ја презема и мојот брат Мирко. Значи, двата синови ја славиме Пречиста на стариот и традиционален начин како што славеа нашите родители, но, секако во нови и посовремени услови. Јас од кога се оженив, почнав да го славам Митровден како Именден.

(Пречиста, Скопје, 4 Декември 2007 год.)
(Precista, Skopje, 4 Dekemvri 2007)

Сестра ми Милица се мажи за Димитрие од Вевчани на кого домашна слава му беше Митровден, која и денес ја слават.

Славата Пречиста ја презема и мојот прв братучед Борчо од чичко ми Слободан.

Мојата прва братучеда Рада се омажи за Мирко Тодоровски од родот Костадиној од Долно маало од Лешок, на кого домашна слава му беше Митровден и денес ја слават.

Славата ја преземаа и моите втори братучеди: Душан од чичко Божин поп Ѓигов ја слави и на гости му доаѓа сестрите Јованка и Донка и братот Мирко, кој сеуште не ја преземал славата.

(Душан Спирски, пред седиштето на Здружението ЛЕШОК во Скопје, 2005 год. ,ја слави Пречиста)
(Dushan Spiroski, before the place of the Association LESOK in Skopje, 2005, he celebrates Refinement-Precista)

Синовите на чичко Боре, Стојанче, Петре и Ладе, потоа Драго од чичко Томе Андров, Иван и Крсто од чичко Миле поп Ѓигов ја преземаат славата.

Чичко Делко син на Ѓоко поп Ѓигов не ја славел Пречиста.

Интересно е дека ќерката Вера на Ѓоко ја обележувале Славата во потесниот круг на фамилијата, при што на Славата доаѓал на гости и нејзиниот брат Ѓоко.

Интересен е случајот со Олга Минчева ќерка на Тодор поп Ѓигов на која нејзиното семејство продолжува да ја слави Пречиста како традиција на нејзиниот татко Тодор, но, и како традиција на нејзиниот сопруг Кирил кој е од Кавадарци, на кои исто така Слава им било Пречиста.

Во новите фамилии од родот Лалошои од Лешок потомците од машки род ја слават Пречиста и тоа: Спироски, Поповски, Дамјановски, Коцевски, Пауновски, Јастревски, Јакововски, Ончевски, Стојановски и др.

Лазо и Јоанче од Софро ја славеа Пречиста, а денес Славата ја преземаат нивните синови Мирко и Дракче Коцевски. Борис Лазов Коцевски не ја слави Пречиста, туку ја слави Голема Богородица, која му е и како роденден и именден, но, затоа Пречиста слави неговиот син Славко кој е во Детроит.

Јасре поп Ончев има три синови Мито, Петре и Микаел и тие ја славеле Пречиста. На Мито двата синови Јове и Боре ја слават Пречиста, додека за Иљо третиот син на Мито, кој е женет за Даница од Хрватска немам сознанија дали ја слави Пречиста. Микаел кој се отселил 1928 година во Софија ја славел Пречиста, а неговите два синови Александар и Марко кои живеат во Софија, немам сознанија дали ја слават Пречиста.

Ане кој е син на Петре Јасрев ја слави Пречиста.

Не ми е познато дали Сандро Попов и Марко Попов синови на Микаел Јасрев кои живеат во Софија ја слават Пречиста.

По смртта на Јове Митов Поповски, неговиот син Јасре ја презема славата Пречиста.

Крсто и Боце од дедо Блаже Дамјан ја слават Пречиста. Чичко Крсто има две ќерки Зора и Бранка, при што Зора се мажи за Славе од Велес и ја слават Св. Никола, а Бранка е мажена за Митко од Струмица и го слават Митровден.

Не ми е познато ќерките на чичко Боце син на Блажев Дамјан која Слава ја имаат сега откако се омажија.

Живко од Ангелко Дамјан кој е починат ја славеше Пречиста, а сега ја слави и неговиот син Душко.

Петре син на Диме Дамјан со неговиот син Димитар ја слави Пречиста.

Томе син на Велико Дамјан кој живее во Тетово ја слави Пречиста.

Билбил Дамјан и неговиот син Трпо кој живееше во Слатина, а сега во Тетово ја презема славата Св. Мартина.

Сандро и Васко синови на Симо Паун ја слават Пречиста.

Живко и Љубиша синови на Миљан Јошев ја слават Пречиста, а исто така и Столе Јошев ја слави.

Од родот на Лалошои, потомците на поп Онуфрие односно поп Онче и неговиот син Ѓорче кој се сели во Ѓорче Петров ја слават Пречиста. Така, Љубиша Ончевски од Ѓорче Петров, син на Геро и внук на Ѓорче поп Ончев, Владо Ончевски, син на Томе и внук на Трипун кој е син на Ѓорче поп Ончев, потоа Јован (Бато) Ончевски со неговиот син Душан, кој е внук на Душан од Ѓорче поп Ончев. Многу други потомци на Ѓорче поп Ончев и денес ја слават Пречиста.

Пред три векови кога еден од предците по име Левко син на Милош од Лалошои од Лешок оди за домазет во Непроштено, со себе ја пренесува и Славата

Пречиста и формира лоза Лалошой, кој се развива до денес. Така, славата се пренесува по машките наследници до денес. Од првиот предок Лалош до денес во родот Лалошой од Лешок, заедно со лозата од Непроштено има вкупно 229 машки наследници, од кои 153 од Лалошой од Лешок и 76 од лозата од Непроштено, кое може да се види во табелата бр.14. Од вкупниот број машки наследници само во фамилијата Спирски –потомци на Спиро има 43 лица за што е изготвена табела бр.15. Многу е интересно да се погледнат споменатите Табели 14 и 15 и ќе се види дека најповеќе машки наследници има во осмото колено 53 машки лица (на татко ми Живко), во деветото колено 56 машки лица(во кое припаѓам јас) и во десетото колено 48 машки лица(генерација на синот Огнен), (види: табела бр.14 и 15).

Левко има еден син по име Трипун. Трипун има син Мојсо, кој има три сина Исаил, Богдан и Зафир.

Значи, од трите синови на Мојсо од родот Лалошой од лозата во Непроштено се формираат фамилиите: Зафировски, Богдановски, Исајловски, како и други фамилии и денес потомците по машка линија ја слават Пречиста.

Најголем дел од потомците денес ја преземаат и слават Пречиста и на прсти од една рака може да се избројат потомците кои не ја славеле или не ја слават Пречиста.

Инаку, мене ми останало во сеќавање како се припремаше и како се славеше Пречиста и затоа ќе се обидам во кратко да го објаснам.

Секоја година пред Славата мама ја чистеше и средуваше куќата, а понекогаш и ја варосуваше.

Неколку недели пред празникот мама стваше зелка (купус) во дрвено каче да стаса (да скисне), за да може да свитка посна сарма. Мама во лист од зелка завиткуваше запржен ориз со кромид и црвен пипер и др. Сармичките ги правеше како мали топчиња и беа колку за еден залак. Обично сармата се вареше (крчкаше) на шпорет со дрва на потивок огин и се вареше неколку саати и беше многу вкусна. На крајот мама сармата ја попаруваше со врел зејтин со црвен пипер и се оставаше уште да крчка.

(Шарен леб и тава грав, припремени од сопругата Славица за Пречиста 2005 год.)
(Bread and bin (tava- grav), cooking Slavica at the Precista 2005)

За празникот мама секогаш правеше славски леб, а ние го викавме Шарен леб. Лебот го правеше еден ден пред празникот. Правеше тесто за лебот и кога убаво ќе го измесеше тестото го ставаше во округла бакарна тепсија која беше калајисана. Тавата ја намачкуваше со зејтин и ја поросуваше со брашно и после го ставаше тестото. На средината на лебот во цела должина ставаше две ленти од тенко тесто во вид на крст. На краевите од крстот правеше рачиња со прстиња и околу лебот правеше мали крстиња и го шареше со вилушка и нож. После го ставаше да се пече. Кога ќе се испечеше лебот изгледаше прекрсно. Лебот навистина беше необичен и затоа го викавме Шарен леб.

Приквечер пред да зајде сонцето ден пред празникот мама, но и другите жени одеа на гобишта Св. Ѓорѓија на Буљино. Во една плетена кошница со рачка ставаше јадења кои ги припреми за Славата и кошницата ја покриваше со чиста ткаена крпа, која се викаше цедило. На гробишта се постила цедилото на гробот и на него се поставуваше јадењето. Прво им разделува на умрените, а потоа им се разделува на другите жени за душа на умрените и за здравје на живите.

Поп Ѓиго доаѓаше дома, некогаш ден пред Славата или утрото на денот на Славата да го чати лебот. Мама на масата ставаше везен чаршав и на масата ставаше варена пченица (ние велевме ченца) во чинија, шарениот леб, вино, вода во чинија, босилок и др.

Многу пати бев дома кога даѓаше поп Ѓиго да го чати лебот и водата, а еднаш ме викнаа да присуствувам на чатењето.

(Ѓиго поп Спиrow Онуфриевски од Лешок, доаѓаше дома кај нас да чати леб на Пречиста)
(Gigo pop Spirov Onufrievski-Lesok, he came to us to read bread at Refinement-Precista)

Дедо Ѓиго доаѓаше облечен во црна долга облека, имаше долга брада и долга коса и носеше попска капа. Кога ќе дојдеше нагрнуваше преку главата од двета страни шарен покривач со везени крстови и сл. Прво со железна маша земаше неколку жарчиња од шпоретот и ставаше во кандилото темјан кој чадеше и имаше необичен мирис и почнуваше да чати.

Зарем може да го заборавам мирисот на темјанот кога дедо Ѓиго доаѓаше за Пречиста. Кога чатеше имаше една отворена попска книга и од неа читаше. Тој ја чатеше водата и со босилок при чатењето прскаше низ собата и на нас, а потоа го земаше шарениот леб со нож сечеше едно парче од лебот и внатре ставаше вино.

Имав еден интересна случка при чатењето и сечењето на шарениот (чатен) леб на дедо Ѓиго за Пречиста. Тој кога чатеше во еден момент погледна во мене и погласно ми рече:

Велико име, а јас одговорив: Миџе.

Поп Ѓиго ме погледна и уште еднаш изговори:

Велико име, а јас погласно реков: Миџе Сџироски, мислејќи дека треба да го кажам името и презимето.

Дури тогаш поп Ѓиго ми рече повторувај исто како што велам јас.

И така јас ги повторував истите зборови, како него.

Тој велеше: *Велико име* и јас тогаш ги повторував истите зборови: *Велико име.*

Потоа, велеше: *Пресвeји иџројца*, а јас повторував: *Пресвeји иџројца*

Потоа: *Свeји Боџоројца*, а јас: *Свeји Боџоројца*

И на крајот велеше: *Памџај нам*, и јас повторив: *Помаџај нам.*

Дедо Ѓиго мислеше дека јас како дете од поповска фамилија ја знам постапката на чатење на лебот и дека ќе ги повторувам зборовите тој што ги зборуваше, но, јас не знаев, оти никој не ми рекол дека треба да ги повторувам истите зборови.

На Славата обично доаѓаа гости по родот од мама и баба Цвета, другари од тато од Лешок или од работа, но, не и од родот Лалошои, оти они го славеа празникот Пречиста.

Мажите обично почнуваа да пијат ракија и да се мезат со срмички, туршија од пиперки, зелка, и други слати, а жените пиеја сокови од капини, боровинки, дренки, рибизли или синалко.

Ракијата се ставаше во специјално шише и се служеше во мали чашички од стакло или во чокањчиња.

После завршување со мезењето и ракијата се служеше ручек. Ручекот се почнуваше со густ грав (гра) потпржен со врел зејтин или тава гра, потоа се служеше пржена риба (пастрмка или крап) со леб. За ручекот се служеше црвено вино во бокали и во специјални чаши од стакло. Се пиеше домашно вино од годинашната берба кое беше стасано, а сеуште не беше преточено, туку од комиње.

На крајот од ручекот се пееја селски песни. Најповеќе пееја вујко Ладе Кујо и вујко Јоаначе Сољо од Лешок, Вујко Крсто и Вујко Ане од Јанчиште, тетин Никола од Теарце, тетин Вецо од Слатина и др.

(Моите родители,Јорданка и Живко Спирски, Велес,1981)
(My parents Jordanka and Zivko Spiroski, Veles,1981)

На крај мама служеше благо: кадаиф, баклава, алва, мали колачиња во шеќер (изваљани у праф-шеќер), а мама правеше и колачиња - топчиња од мелени ореви и обланди со мелени смокви и со локум, кои јас многу ги сакав.

(Скопје,2 март,1984, Бабите Јорда Спирска и Невена Кулавкова,Огнен, Ели и Иво ги земаат од Државна болница, мајката Славица и бебето Искра)
(Skopje,2 March, 1984, Grandmothers Jorda Spiroska and Nevena Kulavkova, Ognen, Eli and Ivo are taking of State hospital the mother Slavica and baby Iskra)

Мојата ќерка Искра и синот Огнен велеа дека баба Јорда прави најубави, најмали и највкусни сармички -топчиња и најслатки колачиња- топчиња од мелени ореви.

(Од славењето на Пречиста, моја домашна слава, 4 декември 2006 год.)
(Celebratin of Refinement-Precista, my family feast , 4 December,2006)

Јас нема никогаш да заборавам како ја славевме Пречиста во Лешок, но, и сега во Скопје кога ја преземав и ја Славам нашата фамилијарна слава и затоа, како спомен и за незаборав се обидов да го направам овој мал текст.

X X X

За мене од секогаш ми претставувало енигма името Пречиста, а посебно што на нас ни беше домашна слава. Постојат разни зборови и изрази кои зборуваат за нешто убаво, фино, топло, пријатно и др. и се искажува со благородни зборови меѓу кои е секако и зборот чисто. Но, и од убавото, финото, топлото, пријатното, и др. има и поубаво и пофино, потопло, попрјатно и почисто и т.н. Но, народот на ликот на Богородица и додал најубав и највозвишен збор Пречиста, кој никој друг на Земјата го нема и не може да го има.

За мене името Пречиста ми асоцира на љубовта, добрината и топлиот и благ однос на секоја мајка, жена, баба и ќерка. Јас, Богородица и Пречиста ги поврзував со љубовта и топлината на мајка ми Јорданка и баба ми Цвета и баба Султана, како и со топлината и љубовта со која зрачат жена ми Славица и ќерка ми Искра, а кои се олицетворение на љубов, топлина и добрина како Господ ја обдарил и секоја мајка односно жена.